

Bestemmelsen implementerer 4. direktivs artikel 43, stk. 1, nr. 7 a. De forskellige krav til mellemstore og store virksomheder fremgår af direktivets bestemmelser.

Direktivets bestemmelse har baggrund i de amerikanske erhvervsskandaler med Enron m.fl. i perioden efter årtusindeskiftet. Ved afdækningen af disse skandaler blev det konstateret, at enkelte virksomheder anvender særlige virksomheder, som bl.a. er oprettet med det formål at undgå indregning af disse virksomheders aktiver og især gældsforpligtelser i balancen.

Disse særlige virksomheder benævnes Special Purpose Entities – SPE. Den regnskabsmæssige behandling af SPE'er er internationalt reguleret i et fortolkningsbidrag til IFRS. Fortolkningsbidraget er benævnt SIC 12.

Ifølge SIC 12 etableres en SPE typisk for at opfylde et snævert og veldefineret formål (eksempelvis indgåelse af en leasingkontrakt, udførelse af forsknings- og udviklingsaktiviteter eller securitisation af finansielle aktiver). En sådan særlig virksomhed kan være enten et selskab, en fond, et interessentskab eller en ikke-registreret enhed. SPE'er etableres ofte med juridiske bestemmelser, som lægger strenge og undertiden varige begrænsninger på ledelsens beføjelser til at træffe beslutninger vedrørende SPE'ens aktiviteter. Ofte specificerer disse bestemmelser, at betingelserne for SPE'ens løbende aktiviteter som udgangspunkt ikke kan ændres (dvs., at de så at sige ifølge SIC 12 drives på »autopilot«).

Virksomheden, på hvis vegne SPE'en er etableret, overfører jævnlige aktiver til SPE'en og opnår brugsret til de aktiver, som besiddes af SPE'en, eller leverer tjenesteydelser til SPE'en, mens andre (»kapitalindskydere«) kan yde finansiering af SPE'en. Den virksomhed, på hvis vegne SPE'en er etableret, og som indgår transaktioner med en SPE, kan i realiteten have bestemmende indflydelse på SPE'en.

En økonomisk interesse i en SPE kan f.eks. være i form af et gælds- eller egenkapitalinstrument, en ret til andel af overskud, en ret til en andel af enhedens nettoaktiver eller en leasingkontrakt. Nogle økonomiske interesser kan blot sikre virksomheden et fast eller angivet afkast, mens andre kan give virksomheden ret eller adgang til andre fremtidige økonomiske fordele fra SPE'ens aktiviteter. I de fleste tilfælde bibeholder stifteren eller den virksomhed, på hvis vegne SPE'en er etableret, en væsentlig økonomisk interesse i SPE'ens aktiviteter, selv hvor denne kun besidder en lille del eller intet af SPE'ens egenkapital.

Årsregnskabsloven kræver i § 114 konsolidering af virksomheder, som er underlagt den regnskabsafleggende virksomheds bestemmende indflydelse, og som opfylder definitionen på en dattervirksomhed efter årsregnskabslovens Bilag 1, B.

Hvis SPE'en opfylder definitionen på en dattervirksomhed, vil den således blive omfattet af konsolideringspligten og derfor blive konsolideret i balancen i koncernregnskabet.

Nogle SPE'er omfattes dog ikke af definitionen på en dattervirksomhed. Dette er SPE'er, hvor virksomheden reelt har bestemmende indflydelse, men ikke har ejerandele. Disse SPE'er skal ikke konsolideres i koncernregnskabet. Det er dog ofte nødvendigt for regnskabsbrugerne at have kendskab til virksomhedens anvendelse af SPE'er og de risici og fordele, dette medfører.

Den foreslåede bestemmelse sikrer således, at virksomhederne ikke kan aftale konstruktioner i form af SPE'er, som har stor betydning for vurderingen af den finansielle stilling, uden at dette skal oplyses til regnskabsbrugerne.

Bestemmelsen er ikke begrænset til specielle former for SPE'er eller arrangementer. Bestemmelsen bygger på den principbaserede tilgang og kan således ikke omgås ved selv meget sindrige konstruktioner. Det er også uden betydning, hvor og hvordan et arrangement etableres. Oplysningskravene gælder både for virksomheds danske arrangementer og for arrangementer, som gennemføres via selskabskonstruktioner i såkaldte skattely, og uanset strukturen herfor.

Bestemmelsen omfatter primært anvendelsen af SPE'er som defineret i SIC 12, men er ikke begrænset hertil. Som eksempler på ikke-balanceførte arrangementer nævnes blandt andet i betragtningerne til direktivet hæftelse på grundlag af factoring, kombinerede salgs- og tilbagekøbskontrakter, konsignationslagerarrangementer, securitisation gennem særskilte selskaber og ikke-inkorporerede enheder og operationelle leasingarrangementer. Disse arrangementer kan gennemføres gennem et SPE eller gennem aftaler.

Flere af de eksempler, som er nævnt i betragtningerne til direktivet, vil ikke være relevante i Danmark. Årsagen til dette er, at årsregnskabsloven kræver indregning i balancen i flere tilfælde end direktivet, hvilket skyldes, at loven i stor udstrækning også er baseret på IFRS. For eksempel vil det næppe forekomme, at virksomheder indgår salgs- og tilbagekøbsaftaler, der ikke medfører indregning i balancen. På samme måde vil overdragelse af debitorer, hvor virksomheden fort-